

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ
DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. XIII-198 PAVADINIMO,
1 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO III-1 SKYRIUMI ĮSTATYMO
PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ (toliau - Projektai)
(TAP-18-1008; TAIS NR. 18-7209(2))**

Nr.NV-1782

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 pavadinimo, 1 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo III¹ skyriumi įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) ir su juo teikiamais įstatymų projektais siekiama įgyvendinti Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 25 d. nutarimą, įstatymo lygmeniu nustatant atlygį, mokamą iš valstybės (savivaldybės) biudžeto lėšų, už darbą įvairiose komisijose, manome, kad Įstatymo projektu siūlomas tik dalinis minėto Konstitucinio Teismo nutarimo įgyvendinimas, nes nustatomas platus komisijos narių atlygio dydžio intervalas, tačiau nenustatoma kriterijų, nuo kurių priklausytų konkretaus dydžio nustatymas, jų įtaka gaunamo atlygio dydžiui, konkretų atlygio dydį pavedant nustatyti Vyriausybei ir (ar) jos įgaliotai institucijai ar institucijoms. Vadovaujantis Konstitucinio Teismo doktrina, Vyriausybė savo nutarimu reguliuodama asmenų darbo apmokėjimo santykius, gali tik detalizuoti, sukonkretinti įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą, nustatyti jo įgyvendinimo tvarką, reglamentuoti procedūrinius darbo apmokėjimo aspektus. Taigi nesant konkrečių kriterijų įstatyme, sudaromos prielaidos skirtingai traktuoti komisijos narių veiklą ir skirtingose komisijose dirbantiems analogišką darbą, turintiems tą pačią kvalifikaciją asmenims gauti skirtingą atlygį. Be to, nesant apibrėžtų kriterijų įstatyme, toks reguliavimas konkretų atlygio dydį leistų nustatyti Vyriausybės įgaliotos institucijos vadovui, taigi atlygio dydis būtų priklausomas nuo vadovo valios. Todėl manome, kad aiškiai apibrėžtų kriterijų dėl atlygio dydžio nustatymo nebuvimas sudaro galimybę pažeisti konstitucinę asmenų teisę gauti teisingą apmokėjimą už darbą. Pastebėtina, kad tokiu atveju nebūtų pasiektas ir Projektų aiškinamajame rašte nurodytas tikslas – suteikti galimybę komisijų nariams gauti teisingą atlygį už darbą komisijose. Siūlome atitinkamomis nuostatomis pildyti Įstatymo projektą, pavyzdžiui, diferencijuoti atlygio dydžio intervalą įvertinant darbo sudėtingumą, darbų apimtį, skubą, kylančias pasekmes ar kitas aplinkybes.

2. Atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių principą, manome, kad turėtų būtų užtikrinta, kad šiuo metu dirbantys komisijose asmenys ir gaunantys tam tikrą atlygį, įsigaliojus pakeitimams gautų ne mažesnę atlygį, nei pagal priėmimo ar paskyrimo metu galiojusias atlyginimo už darbo komisijose sąlygas. Siūlome Įstatymo projektą pildyti pereinamojo pobūdžio nuostatomis, užtikrinant, kad šiems asmenims būtų taikomas ne blogesnis nei galiojęs atlyginimo už darbą reguliavimas.

3. Įstatymo projektu keičiamas įstatymo pavadinimas, todėl atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23

d. įsakymu Nr. 1R-298, 15.6 papunkčio rekomendaciją, siekiant išvengti kitų teisės aktų, kuriuose yra nuorodų į pakeistą pavadinimą (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Šaulių sąjungos įstatyme) keitimo, Įstatymo projektą tikslinga pildyti nuostata, nurodant, kad kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos reiškia nuorodą į šį įstatymą.

4. Lietuvos Respublikos Seimas 2018 m. birželio 30 d. priėmė Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 1 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1413, todėl Įstatymo projekto 2 straipsnyje teikiamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimas turėtų būti tikslinamas ir dėstomas atsižvelgiant į priimtus pakeitimus.

5. Įstatymo projekto 3 straipsnyje nustatomoje Įstatymo 14¹ straipsnio 2 dalyje nurodyta „pareiškimo“ sąvoka, kuri Viešojo administravimo įstatymo reguliavimo srityje nėra vartojama, todėl siūlome įvertinti, ar komisijų veikla yra susijusi su pareiškimų nagrinėjimu.

6. Įstatymo projekto 3 straipsnyje nustatomoje Įstatymo 14¹ straipsnio 3 dalyje reguliuojamas komisijos pirmininko apmokėjimas už darbą. Manome, kad siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir proporcingumo, būtų tikslinga Įstatymo projekte nustatyti nuostatas, kurios būtų taikomos ir komisijų pavaduotojų atžvilgiu tiems atvejams, kai tokie būtų skiriami.

7. Įstatymo projekto 4 straipsnio pavadinimas neatitinka straipsnio turinio, todėl turi būti tikslinamas. Be to, siūlome peržiūrėti šiame straipsnyje bei kituose Įstatymo projekto straipsniuose teikiamą skyrybą pasviruoju brūkšneliu „/“, kuri sudaro neaiškumą dėl nuostatų taikymo ar pavedimų nustatymo, pavyzdžiui, nuostatoje „įgaliota institucija/ įgalios institucijos“ būtų tikslingiau įrašyti jungtuką „ar“, tokiu būdu sudarant galimybę Vyriausybei pasirinkti ir įgalioti keletą institucijų. Kartu pastebime, kad Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2006 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. N-2 (103) patvirtintos Privalomosios skyrybos taisyklės tokio lietuvių kalboje vartojamo skyrybos ženklo nenurodo.

8. Manome, kad išlieka aktuali Teisingumo ministerijos išvados dėl Įstatymo projekto ir su juos susijusių projektų 1 pastaba, nes atsižvelgiant į Įstatymo projekto 4 straipsnyje nustatytą reguliavimą, kituose kartu teikiamuose įstatymo projektuose neturėtų būti nustatomi pavedimai konkretiems ministrams, tokiu būdu ribojant Vyriausybės diskreciją pasirinkti ir įgalioti atitinkamą instituciją sureguliuoti jos srityje veikiančių komisijų atlygio mokėjimą. Šiame kontekste pastebėtina ir tai, kad kartu su Įstatymo projektu teikiamų įstatymų projektų baigiamuosiuose straipsniuose nustatyti pavedimai yra netikslūs, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos darbo kodekso 222, 237 ir 240 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto 4 straipsnyje nustatomas pavedimas Socialinės apsaugos ir darbo ministrui patvirtinti įgyvendinamuosius teisės aktus, tačiau šiuo atveju būtų keičiamas ir Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“, todėl pavedimas turėtų būti nustatomas ir Vyriausybei.

9. Projektų lydimoje medžiagoje nėra pateikta informacijos, kodėl nėra atsižvelgta į Teisingumo ministerijos išvados 8 pastabą, kuriai pritariame ir manome, jog būtų tikslinga papildyti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 10 straipsnio 5 dalį. Nėra pateiktas ir kitų institucijų pastabų įvertinimas ar nepritarimo argumentai, pavyzdžiui, argumentai dėl Finansų ministerijos pateiktos informacijos dėl finansavimo, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros dėl papildomų asignavimų skyrimo ir pan.

10. Sistemiškai vertinant Projektų nuostatas, svarstyti siūlymo visuomeniniais pagrindais veikusių komisijų nariams nustatyti teisę gauti atlygį už jų veiklą pagrįstumas, pavyzdžiui, kaip tai yra nustatoma Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo Nr. I-1494 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte. Pastebėtina, kad keičiamo įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo taryba yra visuomeninė institucija, kuri sudaroma iš meno kūrėjų organizacijos statusą turinčių organizacijų teikiamų kandidatų. Pagal šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nustatytą menų kūrėjų organizacijos sąvokos apibrėžtį, meno kūrėjų organizacija yra meno kūrėjus pagal meno sritis arba tokių sričių derinius vienijanti *asociacija*. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 7 straipsnio 8 dalimi, asociacijos įstatuose nustatytų kolegialių organų, kurie nėra valdymo organai, nariams už veiklą neatlyginama. Todėl siūlytina pildyti Projektų aiškinamąjį raštą ir pagrįsti siūlomo reguliavimo būtinumą, vertinamame įstatymo pakeitimo projekte pašalinant neaiškumą dėl atlygio Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo tarybos nariams nustatymo. Šiame kontekste pagrįstinas ir Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūlomo reguliavimo įtvirtinimas.

11. Projektų aiškinamojo rašto 12 punkte pateikta informacija dėl lėšų poreikio bei finansavimo neatitinka Lietuvos Respublikos Seimo statuto 135 straipsnio 3 dalies 12 punkto reikalavimo. Be to, pastebėtina, kad nuostata „būtina turėti“ sudaro neaiškumą, ar nurodytas lėšų poreikis yra papildomas, ar nurodoma preliminarai visų komisijų narių atlygiui už darbą reikalinga lėšų suma per metus.

12. Įvertinus Projektų teikime bei Kultūros ministerijos 2018-06-27 rašte Nr. S2-1766 pateiktą informaciją dėl Kultūros ministerijos pozicijos neperkelti ministro valdymo srityje veikiančių komisijos narių darbo apmokėjimo nuostatų į specialiuosius įstatymus, pažymime, kad viešojoje teisėje vadovaujamasi principu „draudžiama viskas, kas nėra tiesiogiai leidžiama“, todėl nesant specialiuose įstatymuose aiškiai įtvirtintos nuostatos dėl įstatymuose nustatytų veikiančių komisijų narių darbo apmokėjimo tvarkos, galimi atvejai, kai ministras, be įstatyminio pagrindo priimdamas sprendimą dėl komisijų narių atlygio, veikų ultra vires (viršydamas įgaliojimus), tuo labiau, kad pasirinktas teisinio reguliavimo modelis lydimaisiais įstatymais suderinantis komisijų narių darbo apmokėjimą su Įstatymo projekto nuostatomis. Siekiant išvengti įstatyminio reguliavimo nenuoseklumo, manome, kad kartu su Įstatymo projektu turėtų būti teikiami visi su siūlomu reguliavimu susiję įstatymų projektai, kaip tai numato ir Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalis.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

Teisės grupės patarėja

Aida Gritienė